

Sygn. akt VI GCo 71/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Bober

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Krztoń

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z wniosku: „(...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w R.

z udziałem: (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z/s w R.

o zabezpieczenie roszczenia poprzez ustanowienie zarządu przymusowego na przedsiębiorstwem obowiązane

postanawia: oddalić wniosek o zabezpieczenie roszczenia poprzez ustanowienie zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem obowiązane.

Sygn. akt VI GCo 71/14

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 26 września 2014r.

Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2014r. Sąd Okręgowy w R. zabezpieczył roszczenie „(...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo akcyjnej z/s w R. w stosunku do obowiązane (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z/s w R. o zapłatę należności z tytułu wystąpienia uprawnionego współnika ze spółki - poprzez ustanowienie na rzecz uprawnionego hipotek przymusowych na nieruchomościach należących do obowiązane dla których prowadzone są księgi wieczyste o numerach (...) i oddalił wniosek w przedmiocie ustanowienia zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem obowiązanej spółki.

W tej ostatniej kwestii Sąd Okręgowy przyjął, że jest to forma zabezpieczenia najdalej ograniczająca prawa obowiązane i powinna być stosowana w zasadzie jedynie w przypadku, gdy inne sposoby zabezpieczenia roszczeń pieniężnych okazują się niewystraszające. Zabezpieczenie w formie hipotek przymusowych udzielone uprawnionemu w ocenie Sądu dostatecznie zabezpiecza interes uprawnionego.

Na skutek zażalenia uprawnionego Sąd Apelacyjny w R. postanowieniem z dnia 18 lipca 2014r. uchylił pkt II postanowienia Sądu Okręgowego i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania, wskazując w uzasadnieniu, że wnioskodawca powołał się na szereg okoliczności przemawiających za ustanowieniem zarządu przymusowego, w tym na różnego rodzaju działania dotychczasowego zarządu, które jego zdaniem prowadzą do wyzbywania się majątku przez spółkę. Okoliczności te zostały natomiast przez Sąd I instancji pominięte. Sąd Okręgowy w ocenie Sądu Apelacyjnego nie odniósł się również do kwestii sposobu wykonywania ewentualnego zarządu i stopnia jego skomplikowania, co ma niewątpliwie wpływ na ocenę kosztów jego sprawowania. Sąd odwoławczy stwierdził również, że Sąd I instancji nie dokonał rozpoznając wniosek o zabezpieczenie analizy dotychczasowego zakresu obciążenia nieruchomości obowiązane w odniesieniu do wysokości roszczenia uprawnionego, a tylko to pozwala

na rzetelne ocenienie efektywności zabezpieczenia w postaci ustanowienia hipotek, a w rezultacie oceny konieczności zastosowania dalszych sposobów zabezpieczenia.

Powyższe kwestie konieczne są do rozważenia przy ponownej ocenie wniosku w tym przedmiocie.

Mając więc na względzie wskazania Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając wniosek przyjął co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że przy ponownym rozpoznawaniu wniosku w zakresie ustanowienia zarządu przymusowego obowiązany miał możliwość odniesienia się do jego treści, nie tylko na etapie postępowania zażaleniowego ale również po uchyleniu zaskarżonego postanowienia i przekazaniu wniosku do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy bowiem, pomimo, że sprawy w przedmiocie zabezpieczenia rozpoznawane są co do zasady na posiedzeniu niejawnym, mając na względzie prezentowane już zresztą w uzasadnieniu postanowienia z dnia 16 kwietnia 2014r. stanowisko, a więc, że ten sposób zabezpieczenia roszczeń pieniężnych powinien być stosowany ostrożnie i w zasadzie jedynie w przypadkach, gdy inne sposoby zabezpieczenia okażą się niewystarczające – wniosek rozpoznał na rozprawie, uwzględniając treść art. 243 kpc, który stanowi, że zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym nie jest konieczne, ilekroć ustawa przewiduje uprawdopodobnienie zamiast dowodu.

Podkreślić też trzeba, że pozytywnej oceny w zakresie uprawdopodobnienia roszczenia uprawnionego Sąd dokonał uwzględniając wniosek w zakresie ustanowienia hipotek przymusowych, co zaś do interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia w zakresie ustanowienia zarządu – oceny dokonał na dzień ponownego rozpoznawania przedmiotowego wniosku.

I tak w okresie tym niewątpliwie obowiązany był właścicielem przynajmniej pięciu nieruchomości dla których prowadzone są księgi wieczyste o numerach wyżej wskazanych. Są to nieruchomości położone w J., N. i R..

Wnioskodawca dołączył do wniosku odpisy z w/wym. ksiąg wieczystych, z których wynikało, że nieruchomość objęta (...) obciążona była na dzień jego wniesienia hipoteką umowną w kwocie 67.500.000 zł tytułem zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z umowy kredytowej o kredyt nieodnawialny zawartej z (...) Bank SA w W. w dniu 28 maja 2013r. (nieruchomość w J. zabudowana budynkiem handlowym).

(...) objęte KW o numerze (...) (nieruchomość gruntowa w J.) oraz KW (...) (śródmieście R.) nie były obciążone hipotekami, nieruchomość objęta (...) (plac budowlany w J.) zabezpieczona była natomiast hipoteką na kotwę 391 milionów złotych (hipoteką umowną łączną) tytułem zabezpieczenia spłaty kapitału kredytu udzielonego przez Bank (...) SA z./s w W., zaś nieruchomość objęta księgą wieczystą (...) (zabudowana nieruchomość w N.) obciążona jest również hipoteką w kwocie 67.500.000 zł na rzecz (...) Bank SA w W. z tytułu umowy kredytowej z dnia 28 maja 2013r.

Jak wynika jednak z wyjaśnień obowiązanego i przedłożonego do akt sprawy odpisu zwykłego księgi wieczystej (...) (nieruchomość w J.) według stanu na dzień 24 września 2014r., na ten dzień jej obciążenie obejmowało jedynie kwotę 4.500.000 zł z tytułu zabezpieczenia roszczeń uprawnionego z tytułu wystąpienia wspólnika ze spółki, hipoteka zaś w kwocie 391.000.000 zł została wykreślona.

Reasumując więc, na dzień rozpoznawania wniosku nieruchomości należące do obowiązanego obciążone były jedynie hipotekami ustanowionymi celem zabezpieczenia roszczeń uprawnionego z tytułu wystąpienia ze spółki jak również zabezpieczenia wierzytelności z umowy kredytu bankowego zawartego z A. Bank z/s w W. w dniu 28 maja 2013r. w kwocie 67.000.000 zł

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe ustalenia dają podstawę do przyjęcia, że dokonany pierwotnie sposób zabezpieczenia jest wystarczający dla osiągnięcia celu postępowania w sprawie. Należy mieć na uwadze zdaniem Sądu również fakt, że sam uprawniony uzasadniając swój wniosek wskazał, że tylko jedna z nieruchomości należących do obowiązanego ma wartość rynkową 124.000.559,00 zł (jest to nieruchomość położona w N. i objęta księgą wieczystą KW (...)) i tylko ta nieruchomość, jak również jedna z nieruchomości w J. obciążone są, jak wspomniano hipoteką

w kwocie 67.000.000 zł na rzecz A. Banku z tytułu jednej umowy kredytowej. Brak obciążeń co do pozostałych nieruchomości, które zapewne również mają znaczącą wartość, gdyż znajdują się na nich także obiekty handlowe – pozwala na ocenę, że zabezpieczenie hipoteczne uprawnionego pozwoli na zaspokojenie jego ewentualnego roszczenia.

Uprawniony uzasadniając swój wniosek o ustanowienie zarządu wskazał również w sposób obszerny na szereg okoliczności, które w jego ocenie dają podstawę do przypuszczenia, iż obowiązany może dokonywać w przyszłości takich działań, które będą miały wpływ na sytuację finansową przedsiębiorstwa (a więc rozporządzać majątkiem w sposób niekorzystny, zaciągać kredyty na zakup dalszych nieruchomości o zawyżonej wartości, czy też inne).

Okoliczności tych jednak, zdaniem Sądu Okręgowego uprawniony w sposób dostateczny nie uprawdopodobnił.

Zauważyć trzeba przede wszystkim i podkreślić, że uchwały wspólników w przedmiocie decyzji o zakupie dalszych nieruchomości, na które wskazuje uprawniony w uzasadnieniu wniosku, podejmowane były w czasie gdy miał on możliwość kwestionowania decyzji przeznaczania środków finansowych z kredytu bankowego na te cele, a wskazane przyczyny dla których z tego nie skorzystał są, mając na względzie profesjonalny charakter podmiotów zaangażowanych w spółkę, zdaniem Sądu niedostatecznie uprawdopodobnione. Trzeba też zaznaczyć, że wnioskodawca nie uwiarygodnił swojego twierdzenia, aby zakupione przez obowiązane nieruchomości miały w rzeczywistości wartość znacznie niższą, niż wynikająca z aktów notarialnych. Tak jak wspomniano natomiast, nieruchomość zakupiona za kwotę 25.581.000 zł, nie jest już obecnie obciążona hipoteką w kwocie 391.000.000 zł.

Istotny wydaje się również w ocenie Sądu fakt znacznego skonfliktowania osób zaangażowanych w obie spółki, co jednoznacznie wynika z pism składanych do akt sprawy, w których zajmują stanowiska dyskrecjonujące wzajemnie swoje działania.

W ocenie Sądu najistotniejsze dla oceny wniosku są jednak dane przedstawione przez obowiązane w zakresie dotyczącym wyników finansowych spółki za 2014r., informacje o zawartych umowach najmu, ilość zatrudnionych pracowników i wysokości ich wynagrodzeń – i dane te nie dają podstawy do przyjęcia, aby na chwilę obecną zarząd spółki podejmował działania, które mogłyby doprowadzić do wyzbywania się przez nią majątku bądź też takiego gospodarowania finansami spółki, które uniemożliwiłyby zaspokojenie roszczenia uprawnionego – co uzasadniałoby uwzględnienie jego wniosku w tym zakresie.

W ocenie Sądu należy również odnieść się do kwestii, która nie była brana pod rozwagę wcześniej, przed udzieleniem zabezpieczenia roszczenia uprawnionego w formie ustanowienia hipotek przymusowych, czego wyrazem było udzielenie zabezpieczenia roszczeń uprawnionego w formie hipotek przymusowych do kwoty 41.000.000 zł.

Po pierwsze uprawniony wykazując wysokość swojego roszczenia powołał się jedynie na wycenę rynkową nieruchomości w N. opiewającą na kwotę 124.000.559 zł i wskazując, że jeżeli sam ten jeden składnik przedsiębiorstwa obowiązane ma taką wartość – to wartość przysługującej mu spłaty nie może być niższa od kwoty żądanej. Niemniej trzeba jednak zauważyć, że już na etapie postępowania zażaleniowego obowiązany przedstawił sporządzony na dzień 18 kwietnia 2014r. przez rzeczoznawcę majątkowego B. G. raport z oszacowania wartości przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa w R. na dzień 31 grudnia 2013r., opracowany na podstawie bilansu spółki z tego dnia oraz według innych informacji, tj. sprawozdań finansowych za rok 2012 a także informacji i zestawień oraz stanu ewidencji księgowej. Z treści tego raportu wynika, że rzeczoznawca dokonał na ten dzień wyceny przedsiębiorstwa stosując zarówno podejście majątkowe, gdzie do wyliczeń wykorzystano metodę wartości aktywów netto, skorygowanych aktywów netto, jak również podejście dochodowe, metodę dyskontowania przyszłych wolnych strumieni pieniężnych oraz podejście mieszane, gdzie zastosowano metodę anglosaksońską i niemiecką. Według powyższej wyceny wartość rynkowa przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. spółka komandytowa na dzień 31 grudnia 2013r. – a więc na datę w jakiej według stanowiska uprawnionego wspólnika powinien on zostać rozliczony z uwagi na wystąpienie ze spółki, mieści się w przedziale 59.130.000 zł a 60.720.000 zł.

Uprawniony, tak jak wspomniano uprawdopodobniając swoje roszczenie co do wysokości wskazał jedynie na wycenę nieruchomości w N., nie dokonał natomiast, nawet w przybliżeniu, wyceny przedsiębiorstwa jako całości,

co ma zasadnicze znaczenie w rozstrzygnięciu kwestii wysokości należności mu przysługujących, bowiem rozliczenie współnika powinno uwzględniać również zobowiązania i należności spółki. Konieczna jest więc realna wycena majątku spółki obejmująca jego wartość zbawczą, która w sposób oczywisty nie jest równoznaczna z sumą wartości wynikających z oszacowania poszczególnych nieruchomości.

Kolejna kwestia, którą Sąd również chce podkreślić ponownie rozpoznając wniosek dotyczy przesłanki uprawdopodobnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, w sytuacji gdy, tak jak w niniejszym przypadku, obowiązany jest spółka komandytowa, a więc spółka która wprawdzie posiada podmiotowość prawną (a więc wyodrębniony majątek z którego wierzytelności mogą być zaspokajane), jednak odpowiedzialni za jej zobowiązania są również subsydiarnie jej wspólnicy.

Spółka komandytowa posiadając zdolność prawną może być podmiotem praw i obowiązków i odpowiada w pierwszej kolejności za zobowiązania swoimi aktywami – wierzyciel więc musi skierować swoje roszczenia wobec jej majątku.

Zdaniem Sądu Okręgowego dotyczy to również wierzyciela, którym staje się ustępujący wspólnik z tytułu rozliczenia ze spółką. Gdy okaże się jednak, że spółka jest niewypłacalna wierzyciel może zaspokoić swoje roszczenia z majątku wspólników (odpowiedzialność subsydiarna) - oczywiście w odniesieniu do spółki komandytowej według zasad dotyczących zakresu ich odpowiedzialności. Zaznaczyć jednak należy, że komplementariusz spółki odpowiada całym swoim majątkiem, a to skutkować winno przyjęciem, że w przypadku spółki komandytowej – celem uprawdopodobnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia koniecznym jest nie tylko uprawdopodobnienie, że sytuacja finansowa dłużnika i działania jego zarządu mogą spowodować, że wierzyciel nie uzyska zaspokojenia, ale także uprawdopodobnienie, że brak zabezpieczenia uniemożliwi również zaspokojenie z majątku wspólników.

Tak jak wspomniano kwestia ta nie była dotychczas rozważana (obowiązany nie składał zresztą zażalenia w przedmiocie częściowego zabezpieczenia), co nie powoduje jednak, by nie mogła zostać uwzględniona na obecnym etapie postępowania.

Reasumując powyższe, mając na uwadze wszystkie wyżej wymienione argumenty, a więc zarówno zasadę subsydiarnej odpowiedzialności wspólników jak też sytuację finansową spółki w chwili obecnej, w tym stan obciążenia posiadanych przez nią nieruchomości, jak również powszechnie przyjęty pogląd, że wnioskowany sposób zabezpieczenia powinien być stosowany z dużą ostrożnością i w sytuacjach które jednoznacznie wskazują, że brak tego rodzaju zabezpieczenia uniemożliwi zaspokojenie wierzyciela w sposób nie budzący wątpliwości – w świetle przepisu art. 747 kpc oraz 730¹ § 1 kpc postanowiono jak w sentencji.

Nie było również podstawy w ocenie Sądu do uzależnienia ewentualnego zabezpieczenia roszczenia od złożenia przez uprawnionego kaucji, bowiem może to być zastosowane wówczas, gdy wykonanie postanowienia grozi obowiązanemu wyrządzeniem szkody oraz gdy sytuacja majątkowa uprawnionego budzi poważną wątpliwość co do tego, czy naprawi on ewentualną szkodę wyrządzoną zabezpieczeniem.

W ocenie Sądu nie ma żadnych przesłanek w sprawie do przyjęcia, by sytuacja majątkowa uprawnionego uzasadniała obawy o niemożności uzyskania ewentualnego w przyszłości odszkodowania, kwestia ta jednak wskazana jest tylko marginalnie mając na względzie zasadnicze przyczyny oddalenia wniosku.